శ్రీ కల్యాణీయం

– సింగీతం లక్ష్మీ కళ్యాణి

విశేషమైన ఖ్యాతి గడించిన సినీదర్శకుడి భార్య ఐనప్పటికీ ,
సాధారణ గృహిణిగా ఎదుగుతూ
కుటుంబాన్ని అందంగా తీర్చిదిద్దుకున్న ఓ మహిళ స్ఫూర్తిదాయకమైన ఆత్మకథ..!!

ఓ భర్త రియాక్షన్

ఒకరోజు కల్యాణి నా దగ్గరికొచ్చి మా రెండవ అమ్మాయి ఒక మంచి ఐడియా ఇచ్చిందనీ, దాన్ని పెద్దమ్మాయి కూడా సపోర్ట్ చేసిందనీ చెప్పింది. తన జీవిత విశేషాలను ఒక పుస్తకంగా రాస్తే బాగుంటుందంటున్నారట. నాకు బ్రహ్మాండంగా నచ్చేసింది. "ఈరోజే మొదలెట్టెయి" అన్నాను. అసలు నేను దాన్ని ప్రోత్సహించడానికి వేరే కారణం ఉంది. కల్యాణి నాలుగైదు మేజర్ ఆపరేషన్లను ఎదుర్కొంది. ఎన్నో హెల్త్ ప్రోబ్లమ్స్. అయినా ఏ రోజూ లోని బాధను బయటకి చెప్పే తత్వం కాదు. నేను దానికి పూర్తిగా ఆపోజిట్. రవ్వంత తలనొప్పి వస్తే కొండంత ఆర్భాటం చేస్తాను. ఇలా పుస్తకం రాస్తే, ఆ వ్యాపకంలో పడితే తన హెల్త్ ప్రాబ్లమ్స్ కొంతవరకు మరచిపోతుందని నా ఉద్దేశ్యం. కానీ స్ట్రైయిన్ అవుతుందేమోనని భయం. రెండు రోజులు రాసి చెయ్యి నొప్పని, నడుము నొప్పని మానేస్తుందనుకున్నాను. కానీ జరిగింది వేరు.

ఐడియా వచ్చిన తక్షణం ఆవేశం ఉప్పెనలా పొంగింది. వాడకుండా ఉన్న టి.టి.డి డైరీని తీసుకుని రాయడం మొదలెట్టింది. పది పేజీలు రాసి, చదివి వినిపించింది. స్టన్ అయ్యాను. ఇదేదో నాలుగు వాక్యాలు చేరదీసిన పుస్తకం కాదు ఒక అనుభవం. అర్ధరాత్రి లేచి ప్రక్కన చూస్తే ఉండేదికాదు. లౌంజ్‌లో రాసుకుంటూ ఉండేది. మధ్యాహ్నం నిద్రరాకపోతే, వెంటనే పుస్తకం తీసి రాసేసేది. ఆరునెలలకు పుస్తకం పూర్తయింది. కల్యాణి కళ్ళల్లో సెన్స్ ఆఫ్ అఛీవ్‌మెంట్ కనిపించింది. చాలామంది నా జీవిత చరిత్రను రాయమని సలహా ఇచ్చారు. బద్ధకమో, మరెందువల్లనో అది ఇంతవరకు జరగలేదు. అయినా నా జీవిత కథలో ఏముంటుంది గనుక - ఎక్కువ భాగం నా సినిమా వృత్తిలోని విశేషాలు, సెలబ్రిటీల పేర్లు. అక్కడక్కడా వినోదాన్ని పంచే సన్నివేశాలు. సరదాగా చదువుకోవడానికి బాగుండవచ్చు. ఎంతసేపూ ఒకే రంగు కనిపిస్తుంది. కానీ జీవితంలోని అన్ని రంగులను ఆస్వాదించాలంటే కల్యాణి రాసిన పుస్తకంలో అవన్నీ నాకు కనిపించాయి. దీన్ని చదివిన వాళ్ళు కూడా నాలాగే ఫీలౌతారనుకుంటున్నాను.

సింగీతం శ్రీనివాసరావు

***

మనసులోని మాట

ఇదంతా మొత్తం నా యదార్థ గాధ. కల్పితాలేవీ లేవు. అతిశయోక్తులంతకన్నా లేవు. ఎటొచ్చీ నా ఆత్మ సంతృప్తి కోసం, నా జీవితాన్నంతా ఒక సింహావలోకనం చేసుకున్నానంతే. అసలు నా ఈ జీవిత చరిత్ర రాయమని ఐడియా ఇచ్చినది నా రెండవ కూతురు సుధ. చెల్లెలు చెప్పిన సలహా కరెక్టని చెప్పింది మా శకుంతల. వెంటనే మావారు బాగా ప్రోత్సహించారు. దీంతో నాకు ఏనుగు బలం వచ్చింది. నాలో ఏం చూసి నన్ను రాయడానికి పురికొల్పారో నాకిప్పటికీ అర్థం కావడంలేదు. మా సుధ చెప్పడం ఏమిటి? ఈయన తందానతానంటూ నన్ను ప్రోత్సహించడం ఏమిటి? నాకైతే ఇదంతా వింత స్వప్నంలా అనిపిస్తోంది. నేనేనా ఈ ఆరునెలలూ ఇదంతా రాసినదీ అనిపించింది. కానీ ఇది రాస్తున్నంతసేపూ కొన్నిసార్లు బాధ వేసి కన్నీళ్ళూ వచ్చాయి. కొన్నిసార్లు నాలో నేనే నవ్వుకున్నాను. ఒకటి రెండు సార్లు కోపం కూడా వచ్చింది.

పెళ్ళికి ముందు మా నాన్నగారు కొన్ని విషయాలలో నన్ను ఉత్సాహపరిచి చిన్న మొక్క వేసి దాన్ని చిగురింపచేసారు. పెళ్ళయి వచ్చిన తర్వాత మా వారు తనతో కూడా ఆయన రచన, వ్యాసాలు, మాటలు, సంభాషణలలో శిక్షణ ఇచ్చి, చేయూతనిచ్చి, మా నాన్నగారు నాటి చిగురించిన మొక్కని పెంచి, పెద్దచేసి, పెద్ద పెద్ద కొమ్మల్ని తయారుచేశారు. తర్వాత నా జీవితం మూడు పువ్వులూ ఆరుకాయలుగా తయారై, భర్త ప్రోత్సాహంతో నాలో దాగి ఉన్న ఆత్మ విశ్వాసాన్ని వెలుపలికి రప్పించి, నన్ను ఎంతో పరిజ్ఞానం ఉన్న మనిషిలా తీర్చిదిద్దింది. నేను రాసిన దాంట్లో ప్రత్యేకత ఏమీ లేకపోయినా, ఎందుకో మావారిచ్చిన ప్రోత్సాహం వలన నాలో ఉత్సాహం, ఆత్మబలం వచ్చి, నా కలం నన్ను ఈ విధంగా రాసేటట్లు చేసింది. ఇది చదివే పాఠకులందరికీ నా ధన్యవాదాలు. ఇదేకాదు పెళ్ళికి ముందర, పెళ్ళయిన తర్వాత మాతో కొంతకాలం గడిపిన మా చెల్లెలు చి.సౌ రఘుమకి, నా కూతుళ్ళకి, నేను మర్చిపోయిన కొన్ని సంఘటనలు గుర్తుచేసినందుకు వాళ్ళకి నా ఆశీర్వాదములు.

సింగీతం లక్ష్మీ కల్యాణి.

(గత సంచిక తరువాయి)

\- 2 -

సరే, కాలేజీలో చేర్పించలేదు కదా.. నాకు పాఠాలు చెప్పందే మా నాన్నగార్ని వదిలేదాన్ని కాదు. బనీను, పంచె పర్వాలేదా? లేక షర్టు, పాంటు వేసుకోవాలా అని నవ్వేవారు. ఇంటికి కొంతమంది విద్యార్థులు మగపిల్లలు ట్యూషన్‌కి వచ్చేవాళ్ళు. నేను తలుపు వెనకాలనుంచి వాళ్ళకి చెప్పే నోట్సు రాసుకునేదాన్ని. కొంతకాలం వరకు మా నాన్నగారికీ విషయం తెలియలేదు. మా అమ్మ చెప్పింది. ఇక అప్పట్నుంచి కొంచెం పెద్ద గొంతుతో పాఠాలు చెప్పేవారు వాళ్ళకి. కాలేజీలో ప్రతి పరీక్షకు అక్కడ కొశ్చెన్ పేపర్ తెచ్చి, నా చేత జవాబులు రాయించి, ఆ పేపరును తీసుకెళ్ళి వాటికి చెందిన లెక్చరర్ల చేత దిద్దించేవారు. హిస్టరీ, పాలిటిక్స్, ఎకనామిక్స్ నా సబ్జెక్ట్స్. ఇవి

తన సబ్జెక్ట్ అయినా కూడా, కాలేజీకే తీసుకెళ్ళి హిస్టరీ లెక్చరర్ ఆంజనేయులుగారి చేత, ఎకనామిక్స్, పాలిటిక్స్ హనుమంతరావుగారిచేత, పట్నాయక్‌గారి చేత దిద్దించేవారు.

ఆ లెక్చరర్లు, నా పేపరు చూసి, "మన స్టూడెంట్స్ కన్నా మీ అమ్మాయి చాలా బెటరండి" అనేవారని నాతో వచ్చి చెప్పేవారు మా నాన్నగారు. బహుశా నేను కాలేజీలో చేరలేదని బాధపడ్తున్నానని ఆయనని బాధించేదేమో ఎప్పుడైనా మార్కులు తక్కువ వచ్చినా, ఫెయిలైనా ఏమీ తిట్టేవారు కాదు.

మా క్లాస్ మేట్సందరూ కాలేజీ నుంచి మా యింటికొచ్చి, నాతో, "మీ నాన్నగారు ఎంత పంక్చుయల్ మనిషో, ఒక్కరోజు కూడా కాలేజీకి సెలవు పెట్టరు. అది సరే కానీ బాయిస్, గర్ల్స్ సమానంగా చదవాలి, వాళ్ళలాగే ఉద్యోగాలు చెయ్యాలి, మంచి ఆదర్శాలు కలిగి వుండాలని చెప్తుంటారు కదా, నిన్ను, మీ చెల్లెల్ని ఎందుకు కాలేజీలో చేర్పించలేదు?" అని అడిగేవారు.

నాకది వినగానే ఏడుపొచ్చేది, కానీ ఏదో చెప్పి సర్దేసేదాన్ని. నేను సరే ఆర్ట్స్, హిస్టరీ మెయిన్.. పాపం మా సుశీల ఇంగ్లీష్ లిటరేచర్ మెయిన్. అది కూడా ప్రైవేట్‌గానే చదివి పాసయింది. "అది చాలా గ్రేట్ కదూ!" అనుకునేదాన్ని. పైగా నేను బి.ఏ పాసవ్వగానే మా నాన్నగారు తెలుగు బి.ఏ కూడా చెయ్యమని అడిగారు. మా నాన్నగారి కంటే చిన్నవారైన తెలుగు లెక్చరర్ దిగుమర్తి సీతారామయ్యగారు తానే తెలుగు కోచింగ్ ఇస్తానని ముందుకు వచ్చారట. పైగా మీ అమ్మాయిని, మా తమ్ముడికిచ్చి పెళ్ళిచేయమని, ఈరోజుల్లో మధ్వులు, తెలుగు బ్రాహ్మణులు కలిసిపోతున్నారని పదే పదే అనేవారట. మా నాన్నగారు నన్ను 'తెలుగు బి.ఏ చేస్తావా? ' అనడిగితే నేనన్నాను, 'ఈ నాలుగేళ్ళు ఇంటర్ రెండు సంవత్సరాలు, బి.ఏ రెండు సంవత్సరాలు ప్రైవేటుగా చదివి సతమతమైపోయింది. నాకు ఎక్స్ట్రా ఏ డిగ్రీ వద్దు' అన్నాను. ఎందుకంటే బి.ఏ (ఇంగ్లీషు) ఫస్ట్ పేపర్‌లో ఫెయిల్ అయ్యాను. దాంతో విసుగెత్తి పోయింది. నా పెళ్ళయి వచ్చేశాక మా రఖుమని డి.ఎన్.ఆర్ కాలేజ్ హైస్కూల్‌లో చదివించి ఆటోమేటిక్‌గా కాలేజీలో చేర్పించారు. "దానినెలా చేర్పించారు?" అనడిగే ధైర్యం లేకపోయింది నాకు పెళ్ళైనా కూడా. బి.ఏ అవగానే పెళ్ళైంది నాకు. మా సుశీల, రఖుమలని మాత్రం గుంటూరు బి.యిడి కోర్స్‌కి హాస్టల్లో చేర్పించి చదివించారు.

మా నాన్నగారు కొన్ని కొన్ని విషయాల్లో ఎంత స్ట్రిక్ట్‌గా వుంటారో కొన్ని విషయాల్లో సరదాగా ఉండేవారు. సాధారణంగా ఊళ్ళల్లో పెళ్ళిళ్ళకి గాని, హిస్టరీ కాన్ఫరెన్సెస్‌కి గానీ ఒక్కరే వెళ్ళి వస్తూ ఉండేవాళ్ళు. ఒక రోజు ఆయన భోజనం చేస్తున్నారు. ఆయన భోజనం చేస్తున్నంతసేపు మా పిల్లల భోజనాలు అయినా కూడా ఆయన ఎదురుగుండా కూర్చుని కబుర్లు చెప్తూ వుండాలి. అలాగే పొద్దున్నే ఏదో ఊరి నుంచి వచ్చి మధ్యాహ్నం భోజనం చేస్తున్నారు.

మా రఖుమ "నాన్నగారూ, ఎప్పుడూ మీరొక్కరే ఊరెళ్తున్నారు. మమ్మల్ని పిల్చుకెళ్ళరేం?" అని అడిగింది.

వెంటనే మా నాన్నగారు "మిమ్మల్ని మీ మొగుళ్ళు పిల్చుకెళ్తారులే" అన్నారు.

"మరి మా అమ్మని పిల్చుకెళ్ళడం లేదే" అని అడిగింది వెంటనే.

మేం ఎవ్వరం అలా అడుగుతుందని ఊహించలేదు. మా అమ్మ, నేను, సుశీల నిర్ఘాంతపోయాం. విపరీతమైన టెన్షన్ ఫీలయ్యాం. అది ఆఖరుది కదా, గారాబంగా పెరిగింది, దానికి చాలా ధైర్యం. ఏం తిడతారో అని మేమంతా ఆయననే చూస్తున్నాం.

వెంటనే మా నాన్నగారు పక్కున నవ్వారు. దాంతో మేమంతా కలిసి నవ్వాం. 'ఎంత గడుసుదానివే!' అన్నారాయన. ఇంకేం చేస్తారు. ఏమైనా మా చెల్లెలికి మా నాన్నగారిచ్చిన సమాధానం నా పెళ్ళైన తర్వాత నా విషయంలో వాస్తవమయ్యింది.

మా నాన్నగారు హార్మోనియం బాగా వాయించేవారు. అది ఆయన హాబీ. సరదాగా కాలేజీ కల్చరల్స్ ఆర్కెస్ట్రాతో వాయిస్తూ వుండేవారు. ఆయన కల్చరల్స్‌కి కన్వీనర్‌గా వుండేవారు. అలా పోనీకదా అని వాయిస్తుంటే హార్మోనిస్టు అని, ఈయనని తెలియని వాళ్ళు, అనేవారుట. దాంతో కాలేజీలో వాయించడం మానేశారు. మా అమ్మకూడా బాగా హార్మోనియం వాయించేది. కానీ మా రఖుమ

పుట్టినపుడు జబ్బు చేసింది కదా, దాంతో ఎడం చేయి, స్వాధీనం పోయింది. దాంతో హార్మోనియం వాయించడం మానేసింది. ఆ సరదా చంపుకోలేక మేమెవ్వరైనా హార్మోనియం bellows నొక్కితే తను రీడ్స్ నొక్కి వాయించేది. పాటలు కూడా పాడేది. ఆమె వాయించడం చూసి వాళ్ళ చిన్నాన్నగారు ఆయన దగ్గరున్న హార్మోనియం అలాగే గిఫ్ట్‌గా ఇచ్చేశారు మా అమ్మకి.

రోజూ కాలేజీ నుంచి రాగానే, సాయంత్రం పూట మా నాన్నగారు రిక్రియేషన్స్‌కి హార్మోనియం పెట్టుకుని కూర్చునేవారు. మా సుశీల, పాటలు (ముఖ్యంగా హిందీ పాటలు) బాగా పాడేది. మంచి కంఠం. ఆయన మాకు కొన్ని ఆనాటి హిందీ పాటలు, కె.ఎల్.సైగల్, పంకజ్ మల్లిక్, అన్మోల్‌ఘడి పాటలు, బాబుల్‌మేరా, పియామిలన్ కో జానా, అన్మోల్‌ఘడిలోని ఆజా ఆజా మొదలైన పాటలు నేర్పిస్తూ, రాగాల పేర్లు చెప్తూ గుర్తుకి యమన్ కల్యాణి అయితే దానికి తగ్గపాట "రాధా సమేతా కృష్ణా", భాగేశ్వరి అయితే "జాగ్ దర్ద్ ఇష్క్‌జాగ్" అనేపాట నేర్పించారు. పెళ్ళైన తర్వాత నేను, మా వారు కూడా కొన్ని క్లాసికల్ సినిమాలు చూసినపుడు రాగాలు డిస్కస్ చేసేవాళ్ళం. మా నాన్నగారు హార్మోనియం వాయిస్తూ మా సుశీల చేత 6,8 పాటలు పాడించి నన్ను పిలిచేవారు. నన్ను ఐ వాష్‌కి పిలిచారని ఉడుకుమోత్తనంతో లేచిపోయేదాన్ని. అమాయకురాలు మా అమ్మ. "ఆయనలా ఆశగా పిలిస్తే లేచి వెళ్ళిపోతావేమే?" అనేది. నే కూడా బాగా పాడతాననుకోండి.

"మా నాన్నగారి కాలేజీలో ప్రతియేటా కాలేజి కల్చరల్స్ జరుగుతుంటాయి.. మా నాన్నగారు కన్వీనర్" అని చెప్పానుగా. ఒకసారి ఏమయిందంటే మా చిన్న చెల్లెలు రఘుమకి ఏడు, ఎనిమిది సంవత్సరాలు వున్నప్పుడు మా నాన్నగారు, కెమిస్ట్రీ లెక్చరర్ వీరభద్రాచారిగారు కలిసి దానికి ఒక పాటను ట్యూన్ కట్టి నేర్పించి ప్రాక్టీస్ చేయించారు. కాలేజి ఫంక్షన్‌లో పాడటానికి.

"చందమామ రావే ఓ జాబిలీ రావే" అని అది స్టేజి ఎక్కి పాడింది. వెంటనే స్టూడెంట్స్, అక్కడ వున్న ప్రేక్షకులంతా వన్స్‌మోర్ అని కేకలు పెట్టారు. మొదటి సారి స్టేజి ఎక్కి పాడింది. వెంటనే స్టూడెంట్స్, అక్కడ వున్న ప్రేక్షకులంతా వన్స్‌మోర్ అని కేకలు పెట్టారు. అసలే అది మొదటిసారి స్టేజ్ ఎక్కిపాడడం, మళ్ళీ పాడమనే సరికి దానికి ఏం చేయాలో తోచక అక్కడే నిలబడిపోయింది. వెంటనే వీరభద్రాచారిగారు వెళ్ళి "మళ్ళీ పాడమ్మా" అని అడిగితే పాడింది.

ఆడియన్సులోంచి "ఎవర్రా ఆ పాప? చాలా బాగా పాడింది" అని కొందరు, "మన విఠల్ రావుగారి అమ్మాయిరా" అని కొందరు.

ప్రేక్షకులలో నేనూ వున్నాను. నాకెంత సంతోషం వేసిందో. జరిగిందంతా ఇంటికొచ్చి మా అమ్మ, అమ్మమ్మకి చెపితే వాళ్ళ ఆనందానికి అవధులులేవు. మా అమ్మమ్మ అయితే దానికి దిష్టితీసి వేసింది. అసలా పాటలో ఒక లైను "ప్రకృతికంతకీ అందం ప్రతి జీవికి సౌందర్యం" అని వుంది. కానీ మా రఘుమకి ప్రకృతి అనేమాట నోరు తిరగక 'పరుకుతి' అని పాడేది ప్రాక్టీసు చేయించేటప్పుడు. మా నాన్నగారు, వీరభద్రాచారిగారు 'లోకమంతకీ అందం' అని మార్చేశారు. ఈ పాటకి కాలేజీవారు రఘుమకి వెండి పతకం బహూకరించారు. తరువాత పెరిగి పెద్దదయి కాలేజీలో చదువుతూండగ వ్యాసాల పోటీలో మొదటి బహుమతి సంపాదించుకుంది.

ఇక స్ట్రిక్ట్‌నెస్ విషయానికి వస్తే మా నాన్నగారు మమ్మల్ని స్కూలుకు శెలవు పెట్టి ఏ వూరికీ, ఫంక్షన్స్‌కు గానీ పంపేవారు కాదు. అధవా పంపినా పెళ్ళి అయిన మరుసటి క్షణమే వచ్చేసెయ్యాలనీ, అలా రాని పక్షంలో స్కూలుకెళ్ళి టీచర్‌తో మాట్లాడి రిజిష్టరులోంచి పేరు కొట్టించేస్తానని బెదిరిస్తూ ఉత్తరాలు రాసేవారు. ఒంట్లో చికాకు చేసినా, జ్వరం వస్తే తప్ప స్కూలుకు సెలవు పెట్టడానికి వీల్లేదు. కానీ నన్ను మాత్రం ప్రతి శెలవలకి మా పిన్నిగారి (మా అమ్మ చెల్లెలు) ఊరికి పంపేవారు. వాళ్ళకి పిల్లలు లేరు, నన్ను వాళ్ళ స్వంత కూతురిలా చూసుకునేవాళ్ళు. మా బాబాయిగారు కామేశ్వరరావుగారు, A.C.T.O చేసేవారు. మా పిన్ని సరస్వతి. ప్రతి మూడేళ్ళకీ వాళ్ళకి ట్రాన్స్‌ఫర్ అవుతూ ఉండేది. నేను వాళ్ళతో పాటు ఎంచక్కా అన్ని వూళ్ళు తిరిగేదాన్ని. కొంతమంది, వాళ్ళ ఊళ్ళోవాళ్ళు, స్వంతకూతురనే అనుకునేవారు. మా పిన్ని, బాబాయి అంత బాగా చూసుకున్నారు నన్ను.

మా అమ్మ జబ్బు మనిషి అయినందున మా తాతగారు పోయిన తర్వాత మా అమ్మమ్మ ఎక్కువ మా దగ్గరే ఉండేది. దాంతో నాకు, మా చిన్న చెల్లెలికి మా అమ్మకన్నా మా అమ్మమ్మ దగ్గరే బాగా చనువు. నేను నెల్లూరులో 5వ తరగతో, ఏడవ తరగతో చదువుతున్న రోజులవి. ఒకరోజు నా కాలి ఏంకిల్ మీద తేలు కుట్టింది. రాత్రి నిద్రలో కుట్టిన మూలాన వెంటనే ఆ బాధనాకు తెలియలేదు. తెల్లారేసరికి నొప్పి, మంట యెక్కువవడం మొదలుపెట్టింది. మా అమ్మా, అమ్మమ్మ ఇంటివైద్యాలెన్నో చేశారు. తగ్గడం మొదలెట్టలేదు సరికదా కాలు వాచి ఎర్రగా తయారైంది. మా అమ్మా వాళ్ళకి చాలా భయం వేసింది. నేను పడక వేసేశాను. వారం రోజులు లేచి నడవలేకపోయాను. సాధారణంగా నెల్లూరులో తేళ్ళ బాధ యెక్కువని, చాలా మంది తేలు కుట్టిన విషం కారణంగా చనిపోయారని విన్నాను. మా అమ్మమ్మ మడితో వంటచేసి అందరి భోజనాలైన తర్వాత తాను కూడా తిని మైలపడి నా దగ్గరికి వచ్చి నా కాలు తన తొడమీద పెట్టుకుని కూర్చునేది. నాకు, నే తీసుకున్న మందులకన్నా, మా అమ్మమ్మ వొళ్ళో కాలు పెట్టుకోవడమే చాలా హాయినిపించేది. నన్ను చూడ్డానికి ఆ వూళ్ళోనే వుంటున్న మా చిన్నమ్మమ్మ నాగరాజమ్మ రోజూ మా ఇంటికి వస్తూపోతూ వుండేది. నిజానికి నాకు తేలు కుట్టినా కూడా చాలా పెద్దగండమే తప్పిందన్నమాట. నేను లేచి నడవడానికి ఒక వారం పట్టింది. ఈవారం రోజులు నేను స్కూలుకి సెలవు పెట్టాను.

మా నాన్నగారు ఏదో నోట్సు రాసుకుంటూ గైడ్లు ప్రింటు చేయిస్తూ ఉండేవారు. ఆ నోట్సు డిక్టేట్ చేసి నన్ను రాయమనేవారు. కొంత వరకు రాసేదాన్ని. అదేపనిగా రాయాలంటే ఎవరికైనా విసుగుకదా. అక్కడ మా అమ్మ పని సహాయానికి పిలిచేది. ఇద్దరి మధ్యా నలిగేదాన్ని. నేనే పెద్దదాన్ని కనుక అయిందానికి, కానిదానికి నన్ను పట్టుకు తిట్టేవారు. మా ముద్దు పేర్లు తెలుసా! నేను - పెద్దమ్మలు, సుశీల చిన్నమ్మలు, రఖుమ - పాపలు. మా నాన్నగారు అమ్మలూ అని పిలిచేవారు. మేం ఎవరెళ్ళాలీ? మా సుశీల "పెద్ద దానివి నువ్వే వెళ్ళు" అని నన్నే పంపేది. ఇప్పటికీ మా బంధువులలో చాలామందికి మా అసలు పేర్లు తెలియవు. ఇంకోటేమిటంటే మా ఇళ్ళల్లో కల్యాణిలు, రఖుమలు చాలామంది వున్నారు. నేనెవరికైనా ఫోన్ చేస్తే "ఏ కల్యాణి?" అనేవారు. ఇప్పటికీ ఫోన్‌చేసి "నేను మద్రాసు నుంచి" అనగానే అటునుంచి "ఓహో పెద్దమ్మలువా!?" అంటారు.. నేనే మా నాన్నగారికి, మా అమ్మకి యిద్దరికీ జవాబుదారిగా వుంటూ వచ్చానా, ఇవన్నీ మా అమ్మమ్మ చూస్తూ, "ఇది పెళ్ళైం తర్వాతన్నా సుఖపడ్తుందో లేదో" అనుకునేది.

మా అమ్మ అమాయకురాలు. ఆ కాలంలో స్కూల్లో చదువుకోలేదు. కానీ పరిజ్ఞానం బాగా ఉండేది. నవలలు, డిటెక్టివ్ నవలలు, మా నాన్నగారి హిస్టరీ పుస్తకాలు అవన్నీ చదివేది. అప్పుడప్పుడు హ్యూమరస్‌గా మాట్లాడేది. ఆ హ్యూమర్‌లో కూడా ఆవిడ అమాయకత్వం వుట్టిపడేది. తెల్లనివన్ని పాలు, నల్లనివన్ని నీళ్ళు అనుకునే మనస్తత్వం ఆమెది. మా నాన్నగారి దగ్గర భయపడ్తూనే ఉండేది. అల్పసంతోషి. కానీ మనసు నిబ్బరం, ధైర్యం ఎక్కువ. ఎవరేది చెపితే అది నమ్మేది. ఇంకొకళ్ళకి ధైర్యం చెప్పేది. కానీ తనకేదైనా బాధకానీ, దిగులు కానీ, చికాకేదైనా వస్తే మనసులో కుమిలిపోయేది. పైకెవ్వరికీ చెప్పేదికాదు. "పుల్లమ్మ చాలా అమాయకురాలు, చాలా మంచిది, ఆవిడ మంచితనమే ఆవిడని పుణ్యవతిగా, పసుపు కుంకుమలతోనే దాటుకుంది" అన్నారంతా. 1983 వ సంవత్సరం కార్తీక మాసంలో దీపావళి అయింతర్వాత పోయింది. 1947వ సంవత్సరంలో మా చిన్న చెల్లెలు పుట్టిన తర్వాత చేసిన జబ్బుకి ఇంతకాలం మా అమ్మ బతుకుతుదని ఎవ్వరూ అనుకోలేదు. అప్పుడు నాకు పదకొండు సంవత్సరాలు. ఆస్పత్రికి చేర్చిన మర్నాడు మా అమ్మకి వేడినీళ్ళు, పాలు తీసుకుని వెళ్ళాం నేను, మా నాన్నగారు. ఎప్పుడంటే అప్పుడు మగవాళ్ళని వార్డుకి పంపరుగా! మా నాన్నగారు హాలు బయట నుంచుని నన్ను లోపలికి వెళ్ళమన్నారు. హాలు దాటగానే వార్డు రూములోనికి వెళ్ళేసరికి మా అమ్మనోట్లో ఏవో గుడ్డలు చుట్టి రెండు వైపులా ఇద్దరు నర్సులు మా అమ్మని ఒత్తిపట్టుకుని ఉన్నారు. నేనది చూడగానే బెంబేలెత్తి పోయాను. నర్సులు చిన్న పిల్లలిక్కడికి రాకూడదని నన్ను బయటికి తరిమేశారు. నేను ఏడుస్తూ పాలసీసా పగిలినది కూడా చూసుకోకుండా హాల్లో దారిపొడుగునా పారపోస్తూ విషయం చెప్పేసరికి మా నాన్నగారు నాకు ధైర్యం చెప్పి లోపలికి పరుగెత్తారు. మా అమ్మ ఆస్పత్రిలో ఉన్నంతకాలం ఆమెని చూసుకోవడానికి మా

అమ్మమ్మకి తోడుగా ఆమె చెల్లెలుండేది. ఆమె మా చిన్నమ్మమ్మ. పేరు నాగరాజమ్మ. వేరొక రూములో (బేబీ రూమ్) చూస్తే పాపని పడుకోబెట్టారు. నర్సులు పాలలో, నీళ్ళు కలిపి పట్టేవారని మా అమ్మమ్మ గోలపెట్టేది. ఇంటినుంచి పాలు తేనిచ్చేవారు కాదు నర్సులు. మా రఘుమని మూడేళ్ళవరకు మా అమ్మమ్మ డబ్బా పాలతో, సగ్గుబియ్యం జావతో పెంచింది. సగ్గుబియ్యాన్ని తిరగలిలో తిప్పి ఆ నూకతో జావ చెయ్యడమన్నమాట. ఆ కాలంలో మిక్సీలు లేవుకదా. అందుకే మా రఘుమని మా నాన్నగారు, మా అమ్మమ్మ గారాబం చేశారు. చాలా సన్నగా ఉండేది. పైగా ఒక ఏడాది పాపగా ఉన్నప్పుడే దానికి పెద్దమ్మవారు వచ్చి తగ్గింది. గండాల గౌరీదేవి అనేది మా అమ్మమ్మ.

నా పెళ్ళైన తర్వాత మా వారి మంచితనం, వారి నెమ్మది, మంచి మనసు చూసింది మా అమ్మమ్మ. మా చెల్లెలు ఒకసారి మా అమ్మమ్మ ఒళ్ళో తల పెట్టుకుని పడుకుని ఉండగా, అమ్మమ్మ ఈ కబుర్లు, ఆ కబుర్లు చెపుతూ మాటల్లో "మీ పెద్దక్క పూర్వజన్మలో బంగారపు పువ్వులతో పూజ చేసి వుంటుంది, అందుకే దానికి మంచి మొగుడు దొరికాడు, మీ బావగారెంత మంచివారో!" అంటే అది అందిట "అమ్మమ్మా నాక్కూడా ఆ బంగారపు పువ్వులు కొనిపెట్టవా? నాకు కూడా పెద్దయింతర్వాత పెద్ద బావగారిలాంటి మొగుడు కావాలిగా" దానికి మా అమ్మమ్మ ఆ చిన్నపిల్ల అమాయకత్వానికి నవ్వుకుందిట.

మా అమ్మ, నాన్నగారు మేనరికం అవడంవలన చుట్టాలందరూ వాళ్ళిద్దరికీ దగ్గరే. చాలా మంది బంధువులు మా ఇంటికి తరుచూ వస్తూ పోతూనే ఉండేవారు. మా పిన్నికన్నా అందరికీ మా అమ్మ అంటేనే అభిమానం. మా పిన్ని 1981లో చనిపోవడం వలన రెండేళ్ళు ఆ బెంగతోనే మా అమ్మ 1983లో 62వ ఏట చనిపోయింది.

మా నాన్నగారు ఎం.ఎ మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీలో చదివారు. బి.ఇ.డి కూడా చేసారు. 1978లో ఆయన చేసిన రీసెర్చికి కర్ణాటక యూనివర్శిటీ ఆయనకు డాక్టరేట్ (పి.హెచ్.డి) ప్రధానం చేసింది. ఎటొచ్చీ ఇది ఆయన వయస్సుకి చాలా ఆలస్యంగా వచ్చింది. అదే ఆయనను బాధిస్తూ ఉండేది. ఈ రీసెర్చి థీసీస్‌ని ఆయన ఎడ్యుకేషన్ అండ్ లెర్నింగ్ ఇన్ ఆంధ్ర అండర్ ది ఈస్ట్ ఇండియా కంపెని అనే పేరుతో పుస్తకంగా పబ్లిష్ చేసారు. ఇందుకుగాను ఆయనకు ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రభుత్వం 5,000 రూపాయలను గ్రాంటుగా ఇచ్చింది. మా చిన్న చెల్లెలు రఘుమ అప్పటికే బి.ఇ.డి పూర్తిచేసుకుంది. అదీ, వాళ్ళాయన ఎ.వి.రామకృష్ణారావుగారు ఈ పుస్తకం ప్రూఫ్ కరెక్షన్‌లో చాలా సహాయపడ్డారు.

ఆ కాలంలో కొంతమంది వారలబ్బాయిలను పోషించేవారు. ఆ రోజుల్లో మా నాన్నగారి సంపాదన అంతంత మాత్రమే. అయినా కూడా ఆయన కనీసం ఇద్దరు, ముగ్గురు చదువుకునే అబ్బాయిలను పోషిస్తుండేవారు. అంటే ఒకొక్కరోజుకి ఒక్కొక్కరు వారానికి ఒకసారి మా యింట్లో భోజనం చేసేవారు. ఇంట్లోవాళ్ళమాట ఎలా వున్నా, ఆ వచ్చిన వాళ్ళకు రకరకాల కూరలు, వంటలతో తృప్తి పరచాలని మా అమ్మని పురమాయించేవారు. ఇదేకాక, కొంతమంది విద్యార్థులకు డబ్బుల రూపంగానో, పుస్తకాల రూపంగానో సహాయం చేసేవారు. కొంత మందికి ఫ్రీగా ట్యూషన్లు చెప్పేవారు. ఒకసారి I.A.Sకు ట్యూషన్ చెప్పించుకునే కుర్రాడు రాకపోయేసరికి, తనే అడ్రసు వెతుక్కుంటూ అతని ఇంటికి వెళ్ళారు. చిన్నతనంలోనే తల్లితండ్రులను పోగొట్టుకుని చదువుకోడానికి ఎంత కష్టపడ్డారో. ఆ అనుభవంతో 'చదువు' అంటే చాలు. ఎవరు సహాయం కోరినా తనకు మాలిన ధర్మంగా సహాయం చేసేవారు.

మా నాన్నగారు పూజలు, సత్యనారాయణ వ్రతాలు, జపాలు, సంధ్యావందనాలు అన్నీ చేసేవారు. క్రమం తప్పకుండా సాయంత్రం పూట రామకృష్ణ మఠానికి వెళ్ళి అక్కడ భజనలలో పాల్గొంటుండేవారు. ఆ భజనలలోనే కొన్ని అంశాలు, పాటలు మా యింట్లో కూడా సాయంత్రంపూట అమలు జరిపేవారు. మేమే కాక పక్క ఇంటి కామర్స్ లెక్చరర్ శేషావతారం గారి పిల్లలు, గరిమెళ్ళ వారి పిల్లలు కూడా జాయినయ్యేవారు. గరిమెళ్ళ సూర్యనారాయణగారు ఆయుర్వేద మందుల్ని బంగారంతో స్వర్ణ కల్పభస్మ అని తయారుచేసేవారు. మా నాన్నగారు ఆయన పర్మినెంటు పేషంట్. కలకత్తానుంచి శ్రీతక్ష్యరానంద స్వామిజీ అని ఏటేటా రామకృష్ణ మఠానికి భీమవరానికి

వచ్చేవారు. ఆయన వచ్చినప్పుడల్లా మా నాన్నగారు ఆయనని భిక్షకు పిలిచి సాయంత్రం పాటకచేరి అరేంజ్ చేసేవారు. మా అక్క చెల్లెళ్ళం పాడేవాళ్ళం. రెగ్యులర్‌గా వచ్చే భద్రయ్య అనే అతను తబలా, మా నాన్నగారు హార్మోనియం. స్వామిజీ నన్ను చూసి ఆనందమయి అనేవారు. మా అమ్మ, నాన్నలకి చాలా సంతోషం వేసేది.

నా ఈ ఇరవైరెండేళ్ళ జీవితగాథ ఇదన్నమాట. నా ఇరవై మూడవయేట పెద్దవాళ్ళంతా మా నాన్నగారితో 'పెద్దమ్మాయికి సంబంధాలు చూస్తున్నావటా? ఫలానా వాళ్ళున్నారు, విశాఖపట్నంలో ఫలానా అబ్బాయి ఉన్నాడు' అంటూ పోరేవాళ్ళు. నాది ఆశ్లేష నక్షత్రం. అంటే నాకు కాబోయే భర్తకి తల్లి ఉండకూడదన్నమాట. మా నాన్నగారి ఉద్దేశం ఏ అబ్బాయికి తల్లిలేదో ఆ సంబంధం చూడాలని. సిన్సియర్‌గా ఆలోచించేవారు. కానీ మా నాన్నగారు కష్టపడకుండా సంబంధం తానే వచ్చింది. ఎలాగంటే విశాఖపట్నంలో ఎవరో నా జాతకం పంపమంటే మా నాన్నగారు పంపించారు. కానీ అబ్బాయికి తల్లి ఉందట. ఈ సంబంధం చేసుకోడానికి ఆవిడ చాలా ఇష్టపడిందట. మా నాన్నగారి గురించి తెలుసట. సాంప్రదాయమైన కుటుంబం కదా, పిల్ల బి.ఏ పాసయిందికదా అని. కానీ ఆమె భర్త నా ఆశ్లేషా నక్షత్రానికి ఒప్పుకోలేదు. తర్వాత తెలిసింది ఆ అబ్బాయి కొంచెం లావుగా ఉంటాడని. దేవుడు మేలు చేశాడు. ఈ విషయాలన్నీ ఆ ఊళ్ళోనే వుంటున్న సింగీతం శేషగిరిరావుగారికి తెలిసిందట. మా నాన్నగారు ఆంధ్రా యూనివర్శిటీ పనుల మీద తరచూ వాల్తేరు వెళ్తూండేవారు. శేషగిరిరావుగారు మా నాన్నగారికి చాలా పరిచయం. వాళ్ళ కోడలు సింగీతం రాధాబాయి, ఆవిడ బెజవాడ ఆల్ ఇండియా రేడియోలో చాలా లలిత సంగీతం పాటలు పాడి ప్రోగ్రాములిచ్చిది. ఆ రాధకి మాకు నెల్లూరులో పరిచయం. రాధ పుట్టిల్లు నెల్లూరు. నా గురిచి రాధ వాళ్ళ మామగారికి చెప్పిందట.

శేషగిరిరావుగారు మా నాన్నగారికి ఒక ఉత్తరం రాశారు. "మీ అమ్మాయికి సంబంధాలు వెతుకుతున్నారని విన్నాను. మా అన్నగారు సింగీతం రామచంద్రరావుగారు గూడూరులో వుంటారు. ఆయన ఒక రిటైర్డ్ హెడ్‌మాస్టరు, ఆయన రెండో కొడుకు మెడ్రాసులో సినిమాలో అసిస్టెంటు డైరెక్టరుగా పనిచేస్తున్నాడు. మీ కభ్యంతరం లేకపోతే మా అన్నకు ఉత్తరం రాస్తాను. ఏ విషయము నాకు తెలియ చెయ్యండి" అని. ఆ కాలంలో ఫోనుల సౌకర్యం లేదుగా.

ఒకరోజు ఉన్నట్టుండి మా నాన్నగారు నన్ను పిలిచి, "విశాఖ పట్నంలో నేననుకున్న సంబంధం కుదరలేదమ్మా. ఈ విషయం తెలిసి శేషగిరిరావుగారు నాకు ఉత్తరం రాశారు. ఇదిగో చూడు" అనిచ్చారు. దాని గురించి ప్రస్తావన కానీ, డిస్కషన్ కాని ఏమీ చెయ్యకుండా సైలెంట్‌గా వెళ్ళిపోయారు. ఉత్తరం చదివాను. అబ్బాయి బి.ఎస్‌సి పాసయి మద్రాసులో కె.వి.రెడ్డిగారనే డైరెక్టర్ వద్ద అసిస్టెంట్ డైరెక్టరుగా పనిచేస్తున్నాడు. పేరు శ్రీనివాసరావు. చదివాక నా బుర్రలో ఏ ఆలోచనా రాలేదు. నాన్నగారికి ఏమని చెప్పాలో! ఆ రోజుల్లో సినిమాల బాగోగులు నాకు తెలియదు. మా అమ్మ, అమ్మమ్మ వాళ్ళు రకరకాలుగా చెప్పుకునేవారు. మా బంధువుల్లో ఒకాయన సినిమాల్లో పనిచేస్తుండగా కాలుమీద కాలు వేసుకుని కూర్చుంటే సినిమా వాళ్ళే ఇల్లు కట్టించి ఇచ్చారని, వేరొక డైరెక్టరు తన కూతురి పెళ్ళికి బాగా ఖర్చు పెట్టి బ్రహ్మాండంగా చేసి అప్పుల పాలయేరని రకరకాలుగా చెప్పుకునేవారు. అప్పుడు వాళ్ళ మాటలు నేను పట్టించుకునేదాన్ని కాను. కానీ ఇప్పుడు మా నాన్నగారిచ్చిన ఆ ఉత్తరం చూసి ఏం చెయ్యాలో తెలియలేదు.

మా అమ్మమ్మ నా పరిస్థితి చూసి ఏమాలోచించావే అని అడిగింది.

"ఏమో అమ్మమ్మ నాకేం తెలియడంలేదు" అన్నాను.

మా అమ్మమ్మ "ఆ అబ్బాయి సినిమాలో పనిచేస్తున్నాడని కాకపోతే వాళ్ళ నాన్నగారు సింగీతం రామచంద్రరావుగారు చాలా మంచి వారు. వాళ్ళది చాలా సాంప్రదాయమైన కుటుంబం. వాళ్ళు మాకు దూరపు బంధువులు. ఇక నువ్వు ఆలోచించుకో" అని చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

ఆవిడ చెప్పిన దాంట్లో మైనస్ పాయింట్లకన్నా ప్లస్ పాయింట్లే నాకు కనిపించాయి. అతను కూడా గ్రాడ్యుయేట్ కదా. ఈ సంబంధం సరి అనిపించింది. మా నాన్నగారికి ఓ.కె. చెప్పగానే ఆయన సంతోషించి నా జాతకం - బయోడేటా మా మామగారికి పంపించారు.

ఆ సమయంలో నేనొక మాంటిస్సోరి కాన్వెంట్ టీచర్‌గా పనిచేస్తున్నాను. ఈ స్కూల్ డి.ఎన్.ఆర్ కాలేజ్ అథారిటీస్ ఆధ్వర్యంలో నడుస్తోంది. నేను బి.ఏ పాసవగానే వాళ్ళకి టీచర్ కావాలని మా నాన్నగారిని రిక్వెస్ట్ చేసి "మీ అమ్మాయిని చేర్పించండి" అంటే సరేనని చేర్పించారు. నిజానికి నన్ను గుంటూరులో బి.యిడి చదివించాలని ఆయన కోరిక. కొన్నాళ్ళలా స్కూలుకి వెళ్తూ వచ్చాను. తరువాత స్కూలు కమిటీ మెంబర్స్ మా టీచర్స్‌లో ఇద్దరిని మాంటిస్సోరి ట్రైనింగ్‌కి మదరాసుకి 6 నెలలు పంపుతామని నిశ్చయించుకున్నామని మీ అమ్మాయిని, వేరే టీచర్ని పంపుదామనుకుంటున్నామని దానికి మా నాన్నగారి పర్మిషన్ కావాలని కోరారు. నన్ను బి.యిడి చదివిద్దామనుకుంటున్న మా నాన్నగారు వెంటనే ఒప్పేసుకున్నారు. ఇంతలో జాతకాలు మార్చుకోవడం, ఇరువైపుల నుంచి జాతకాలు కలిసాయనే సంతృప్తి కలిగాయి. సింగీతం రామచంద్రరావుగారు పెళ్ళిచూపులు ఏర్పాటు చెయ్యమని మా నాన్నగారికి ఉత్తరం రాశారు.

పెళ్ళి చూపులకు ముందు మా నాన్నగారు ఏం చేశారంటే, మద్రాసులో నాకు వరుసకి మేనమామ ఉండేవారు. మా నాన్నగారికి స్వయానా మేనమామ కొడుకు, మా అమ్మకి కజిన్ బ్రదర్, పి.ఎస్.జి రావు ఒక అడ్వర్‌టైజింగ్ కంపెనీ మానేజర్‌గా పనిచేసేవారు. చాలా పెద్ద హోదాలో ఉండేవారు. ఆయనకి ఉత్తరం రాసి అబ్బాయి గురించి, ఉద్యోగం గురించి పర్సనల్‌గా కలుసుకుని మాట్లాడమని, సినిమాలో పనికదా! మంచి చెడు తెలుసుకోమని కోరారు. ఆ పెద్ద మనిషి మా నాన్నగారిపై ఉండే ఆప్యాయతా, గౌరవం వలన ఆ ఫలానా శ్రీనివాసరావుగారిని ఒకటి రెండుసార్లు పిలిపించి అన్ని విషయాలు కూపీ చేసి మా నాన్నగారికి గ్రీన్ సిగ్నల్ సూచిస్తూ జాబు రాసారు.

ఇక పెళ్ళిచూపులు ఏర్పాటు చేయాలి కదా, అబ్బాయి భీమవరం రావడానికి కుదరదన్నారు. మాకా తిన్నగా మద్రాసుకి వెళ్ళడానికి అక్కడ మాకు దగ్గర బంధువులెవరూ లేరు. పి.ఎస్.జి రావుగారిల్లు మాకలవాటు లేదు. నెల్లూరులో మా చిన్నమ్మమ్మగారింట్లో పెళ్ళిచూపులు ఏర్పాటు చేశాము. వాళ్ళిల్లు కొంచెం చిన్నది. ముందు గది, అనుకుని రెండవ గది, వెనకాల వంటిల్లు, వంటగదిలోంచి చూస్తే అందరూ కనపడతారు. మగవాళ్ళంతా ముందు గదిలో, ఆడవాళ్ళంతా మధ్యగదిలో కూర్చున్నారు. మా దూరపు చుట్టం మా అత్త ఒకావిడ అబ్బాయిని చూద్దామని వచ్చింది. ఆవిడ నా దగ్గరికి వచ్చి "అమ్మలూ! అక్కడికి వెళ్ళక ముందు ఇలా వంటింట్లోంచి చూడు అబ్బాయిని, సరిగా చూడు" అని ప్రోత్సాహించింది. నేను సిగ్గుతో అలాగే చూశాను. తర్వాత మధ్య గదిలో కెళ్ళి కూర్చున్నాను. ఆ కూర్చోవడం పెడకాలేసి కూర్చున్నాను. మరుసటి రోజు మా నాన్నగారు చెప్పారు, అలా పెడకాలేసి కూర్చోరాదన్నారు. అయినా పెళ్ళయిన తరువాత ఇప్పటి వరకు చెడు ఎఫెక్ట్స్ ఎలాంటివీ నాకు కనిపించలేదు. కాసేపైన తర్వాత నన్నొక పాట పాడమన్నారు. చిన్నపాట కదా అని బిళహరి రాగంలో "ఇతకన్నా ఆనందమేమి" అనే త్యాగరాజు కీర్తన పాడాను. నా అమాయకత్వం చూడండి.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments